

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно – научног већа Факултета безбедности број 400/2 од 07.06.2016. године именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата **мр Горана Николића** под насловом: **”Место и улога ОЕБС-а у реформи полиције у Републици Србији и земљама на простору бивше Југославије“**, у следећем саставу:

- 1) др Зоран Драгишић, редовни професор
- 2) др Желимир Кешетовић, редовни професор
- 3) др Драган Симеуновић, редовни професор

Комисија је темељно прегледала и проучила наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења чланова Комисије Наставно – научног већа подноси следећи:

**РЕФЕРАТ
о завршеној докторској дисертацији**

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

Кандидат је, уз пријаву докторске дисертације, приложио биографију, уверење о стеченом академском звању магистра политичких наука и нацрт пројекта докторске дисертације са начелном структуром рада и пописом полазне литературе.

Кандидат је, сходно постављеном нацрту пројекта истраживања, одредио проблем и предмет свог рада, поставио хипотезе и циљеве истраживања, изложио начин самог истраживања и указао на његову научну и друштвену оправданост.

Кандидат Горан Николић, рођен је 20.01.1976. године у Лозници, где је завршио основну школу и гимназију. Дипломирао је на Полицијској академију у Београду 2000. године. Након завршених магистарских студија на смеру Међународни односи Факултета политичких наука Универзитета у Београду, у марту 2011. године је одбранио магистарску тезу **”Улога обавештајно-безбедносне заједнице у спољној политици Велике Британије“**.

Након дипломирања на Полицијској академији, кандидат је засновао радни однос у Министарству унутрашњих послова Републике Србије, где и сада ради на криминалистичко обавештајним пословима.

Током академског и професионалног рада, кандидат се перманентно научно усавршавао и објављивао радове у различитим областима. Кандидат је до сада објавио следеће научно-истраживачке радове:

- Николић Г., “Велика Британија и европске интеграције”, *Безбедност*, Vol. XLVII, број 6, Београд, 2006, стр.917-938.

- Николић Г., “Институционални оквир међународне организације криминалистичке полиције-Интерпол”, *Безбедност*, Vol. XLIX, број 4, Београд, 2007, стр.33-57.

- Ђукановић Д.; Николић Г., “Сарадња држава југоисточне Европе у области унутрашњих послова и правосуђа”, *Наука безбедност полиција*, Вол. XIII, број 1, Београд, 2008, стр. 37-54.

- Николић Г., „Асоцијација шефова полиција Југоисточне Европе (SEPCA) и Саветодавна група јавних тужилаца у Југоисточној Европи (SEEPAG)“, *Међународни скуп у организацији Центра за истраживање националне безбедности ЦЕСНА-Б, Сребрно језеро*, 2008.

- Николић Г. „Агенција за борбу против озбиљног и организованог криминала - SOCA, *Међународна политика*, Вол. LXIV, број 114, стр.111-120.

- Николић Г., *Тајне службе Велике Британије*, монографија, Службени гласник, Београд, 2015.

Научна и стручна оријентација кандидата Горана Николића је везана за проучавање различитих тема из области друштвено-хуманистичких наука, пре свега везаних за студије безбедности. Његови радови се одликују како теоријско-методолошком утемељеношћу тако и оригиналним приступом у разматрању сложених безбедносних феномена.

Докторска дисертација кандидата мсц Горана Николића под насловом: **”Место и улога ОЕБС-а у реформи полиције у Републици Србији и земљама на простору бивше Југославије“** написана је на укупно 505 страна основног текста. У попису коришћене литературе наведено је укупно 387 библиографских јединица и то 159 књига, монографија, уџбеника и зборника радова, 102 научна чланка и прилога, 56 докумената (споразуми, повеље, резолуције, декларације, стратегије, одлуке, програми, извештаји)

међународних организација и државних институција и невладиних организација Републике Србије и других земаља, као и 69 извора са Интернета. Поменуте библиографске јединице су као извори цитиране у оквиру 818 фуснота. Део дисертације који се односи на спроведено емпиријско истраживање садржи 22 табеле и 44 графикана.

Докторска дисертација садржи десет међусобно повезаних основних поглавља: *Увод и теоријско-методолошки оквир истраживања* (стр. 15-38), *Теоријска схватања реформе сектора безбедности* (стр. 39-55), *Развој и структура полиције у земљама бивше СФРЈ и Републици Србији до 2000. године* (стр. 56-143), *Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС)* (стр. 144-190), *Улога ОЕБС у реформи полиције на простору бивше СФРЈ – компаративна искуства* (стр. 191-248), *Улога Мисије ОЕБС у реформи полиције у Србији* (стр. 249-345), *Токови, домети и перспективе реформе МУП-а Републике Србије* (стр. 346-364), *Субјективне перцепције реформе полиције у Србији и улоге Мисије ОЕБС у процесу реформи - емпиријско истраживање* (стр. 365-460), *Закључна разматрања* (стр. 461-476) и *Литература* (стр. 477-505).

II Предмет и циљ докторске дисертације

Предмет истраживања дисертације се односи на изучавање токова и домета реформи полиције у Републици Србији и другим земљама са простору бивше Југославије, спроведених у оквиру реформе сектора безбедности у овим државама, са акцентом на улогу коју су у тим процесима имале и имају мисије Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС). Намера кандидата је била да се у истраживању најпре анализира повезаност историјског, геополитичког, друштвеног, безбедносног и економског миљеа у коме је крајем XX и почетком XXI века започета постконфликтна и постауторитарна транзиција у Србији и осталим земљама западног Балкана, те да се у оквиру тога сагледају стање и проблеми у функционисању полицијских служби, који су чинили нужним њихово темељно реформисање. Уз истраживање кључних области реформе полиције у протеклом периоду, предмет анализе су биле и операције и мисије ОЕБС усмерене на рано упозорење и превенцију сукоба, као и решавање сукоба у фази нестабилног мира, ране кризе и могућности ескалације, те на постконфликтну рехабилитацију и еволуирајућу транзицију.

У сагледавању контекста истраживања, треба имати у виду да су деведесете године XX века оставиле дубок траг у Европи, те да су догађаји у овом времену још више

нагласили јаз између њене прошлости и будућности. Рушење Берлинског зида којим је симболично означен престанак Хладног рата, растућа глобализација, те упоредни процеси реинтеграције и дисолуције појединих европских држава, били су најзначајнији догађаји тог времена који су отворили могућност дугорочне реализације идеје уједињене Европе. Сви изазови демократске трансформације друштава у којима је комунистичка идеологија представљала кључно упориште друштвене стабилности и политичког идентитета, преломили су се на конкретном историјском искуству СФРЈ у последњој декади XX века. У условима ратног окружења и међународних санкција против тадашње СР Југославије, блокирани су иначе скромни зачеци процеса транзиције политичког и економског система у Србији, што је за последицу имало дуготрајну политичку, друштвену и привредну кризу, економско назадовање, урушавање институција и ерозију система вредности.

Полицијске службе у државама на простору Западног Балкана, а посебно у тадашњој СР Југославији (Србији и Црној Гори), током 90-их година XX века углавном су остале изван токова модернизације који су били присутни у бившим социјалистичким земљама после пада Берлинског зида. Уместо да буду реформисане, наслеђене полицијске структуре су у годинама након распада СФРЈ често биле инструментализоване од стране носилаца власти, укључиване у политичке процесе и претваране у репресивни инструмент за одржање владајућих режима. У то време, Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), као највећа регионална организација на пољу безбедности након завршетка Хладног рата, добила је улогу да помогне постконфликтним државама и земљама у транзицији да се суоче са променама и изазовима који прате тај процес, посебно у областима демократизације и заштите људских права, правосуђа и спровођења закона, слободе медија, те повратка избеглица и расељених лица.

У образложењу предмета истраживања кандидат полази од тезе да нивои анализе реформе полиције и сектора безбедности у целини могу бити индивидуални, локални, државни, регионални и трансрегионални. У том смислу, за теоријско проучавање су најважнији државни ниво, који обухвата безбедносну динамику од значаја за стабилност институција и територијални суверенитет одређене земље, те индивидуална димензија, која захвата безбедносну динамику везану за све појединце који живе или се налазе на територији државе у којој се спроводи реформа у овој области. Ипак, безбедносна динамика и политички контекст реформи се не могу у потпуности сагледати ван

регионалног окружења, одакле по правилу потиче један део безбедносних претњи. Због чињенице да ниједна држава у региону западног Балкана своје безбедносне проблеме не решава сама, већ то чини уз помоћ регионалне сарадње, у теоријском изучавању реформе полиције узети су у обзир и субрегионални (локални) и трансрегионални ниво, као секундарни нивои анализе.

У вези са предметом истраживања појавила су се и питања која се односе на мерење домета реформе полиције, односно сектора безбедности у одређеној земљи, имајући у виду тешкоће у мерењу ефикасности полиције и других установа у сектору безбедности, јер се ефективност одређених државних актера у том сектору не може у потпуности измерити у нормалним (мирнодопским) околностима.

Један од проблема у спроведеном истраживању представљало је и утврђивање временске тачке од које треба започети мерење домета реформе полиције и укупног сектора безбедности. Наиме, за Републику Србију, као и за преостале државе бивше СФРЈ изузев Словеније, због последица ратова из 90-их година XX века, не важи календар транзиције земаља реалног социјализма по коме је референтна тачка пад Берлинског зида 1989. године. Из тих разлога се, када је реч о Србији и Црној Гори, политичке промене у октобру 2000. године су узете као почетна тачка продемократских промена.

Просторно одређење предмета истраживања у ужем смислу везано је за територију Републике Србије, а у ширем смислу је обухватило и друге државе настале на простору бивше Југославије, при чему су сагледавати њихови проблеми, искуства и сазнања о третираној проблематици.

Истраживање реформе полиције у Републици Србији, са акцентом на улогу ОЕБС у том процесу обухватило је временски период од 15 година, тј. раздобље од октобра 2000. године до краја 2015. године, уз историјски осврт на период од 1992. године, када је формирана Савезна Република Југославије, а тадашња КЕБС успоставила прву операцију на терену под називом ”мисија дугог трајања“, за подручја Војводине, Санџака и Косова и Метохије. Када је реч о другим земљама са простора бивше СФРЈ, обзиром на различите датуме уласка у период постконфликтне транзиције, временски оквири истраживања су имали варијацију од неколико година. У случају Црне Горе, посебно је обрађен период уласка у транзицију након стицања државне независности маја 2006. године.

У оквиру докторске дисертације спроведено је у основи контекстуално истраживање базирано на описивању облика истраживаних појава и начина на који се оне манифестују, кроз испитивање искуства субјеката и начина на који они посматрају и разумеју појаве које су предмет истраживања. На овај начин је постигнут генерални циљ истраживања – продубљено разумевање појава, укључујући сагледавање и мапирање опсега, димензија и позиција у оквиру истраживаног процеса, идентификацију и дефинисање одговарајућих типологија, као и поређење добијених налаза са постојећим знањем о истраживачком проблему. Планирано истраживање је делимично имало и евалуциони карактер, у смислу идентификације фактора који процес реформи сектора безбедности у Републици Србији и земљама у њеном окружењу, те улогу међународних организација у том процесу, чине успешним или неуспешним.

Сложеност проблематике је захтевала интердисциплинарни приступ, будући да предмет, садржај и истраживачко подручје рада спадају у више научних дисциплина из корпуса наука о безбедности, политичких, социолошких и правних наука.

Основни теоријски циљ докторске дисертације је била научна дескрипција места и улоге Организације за европску безбедност и сарадњу у реформи полиције у Републици Србији и другим земљама насталим на простору бивше СФРЈ. То је спроведено кроз објективну анализу нормативних, организационих и институционалних капацитета полиције, перцепцију промена насталих након смене власти у Републици Србији 2000. године, те кроз анализу улоге ОЕБС-а у тим променама. Такође, путем емпиријског истраживања је утврђивано како на те промене гледају њихови актери, укључујући руководећи састав полиције различитих нивоа, те експерте са искуством рада у мисијама ОЕБС-а. Са научним циљем био је повезан и друштвени циљ истраживања. Наиме, теоријско промишљање домета реформе полиције је од значаја за операционализацију практичних мера и активности на даљем унапређењу процеса реформе полиције, као битног сегмента система безбедности у Републици Србији.

III Основне хипотезе од којих се полази у истраживању

Хипотетички оквир истраживања процеса реформи полиције у Републици Србији и другим земљама са простору бивше Југославије и улоге које су у томе имале мисије Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), чиниле су једна општа и више

посебних и појединачних хипотеза, чија је валидност проверена теоријским и емпиријским истраживањем.

Генерална (општа) хипотеза

У име међународне заједнице, мисије ОЕБС у Републици Србији и осталим земљама са простора бивше Југославије (осим Словеније), преузеле су значајан део одговорности за реформу полиције и постконфликтну транзицију укупног сектора безбедности, односно за иницирање, координирање, пружање експертских услуга и надгледање процеса реформи у тим државама. Обим, трајање, природа ангажовања и остварени резултати ових мисија били су различити и условљени локалним безбедносним и политичким околностима и проблемима. Најобимнији ресурси ОЕБС су били активирани у Републици Србији, а затим у Македонији, Хрватској, на Косову, у Црној Гори и на крају у Босни и Херцеговини, где је Мисија ОЕБС имала споредну улогу у реформи полиције. Може се оценити да је ОЕБС, делујући на простору бивше СФРЈ, често имао шаблонски приступ процесу реформе полиције, уз недовољно вођење рачуна о специфичностима појединих земаља и потреби одређене нијансираности у приступу. Међутим, без константног присуства и притиска међународне заједнице, а посебно мисија ОЕБС и институција Европске уније, реформа полиције у овим државама била би знатно тежа и спорија, а њени резултати слабији.

Прва посебна хипотеза

Уз значајну улогу мисија ОЕБС, у свим земљама са подручја бивше Југославије, изузев Босне и Херцеговине и самопроглашеног Косова, формално или суштински је реализована прва фаза реформе полиције и других установа сектора безбедности, која подразумева доношење уставних норми и основних закона, успостављање структура неопходних за стављање полиције и других структура које примењују силу под контролу демократски изабраних цивилних власти, демилитаризацију и деполитизацију управљања сектором безбедности, отклањање потенцијалне опасности да полиција и други актери сектора безбедности дођу у ситуацију да могу да угрозе демократско функционисање политичке заједнице.

Друга посебна хипотеза

За разлику од постконфликтне рехабилитације и изградње државних структура у области одбране, када је реч о резултатима у реформи полиције у Босни и Херцеговини,

мисија ОЕБС у тој земљи, успостављена у децембру 1995. године, сматра се најмање успешном од свих мисија ове организације које делују у државама са простора бивше СФРЈ. С тим у вези, Мисију ОЕБС у Босни и Херцеговини карактерише специфичан положај, будући да су кључне иницијативе у области реформе полиције и обавештајно-безбедносне заједнице у читавом периоду од Дејтонског мировног споразума биле у рукама Високог представника за БиХ. Радикална реорганизација полицијских снага на нивоу Босне и Херцеговине (њихово измештање из МУП-ова ентитета и организовање на државном нивоу, у оквиру регионалних центара) коју је крајем 2004. године иницирао Високи представник, од 2008. године је у потпуности блокирана од стране институција Републике Српске.

Трећа посебна хипотеза

У Републици Хрватској због ратног стања у периоду 1991. – 1995. година није било услова за спровођење реформе полиције и других структура сектора безбедности. Уместо реформи, дотадашње службе јавне и државне сигурности Хрватске су на почетку тог периода преименоване, етнички и идеолошки очишћене и стављене у функцију одбране проглашене државне независности. Успостављена 1996. године, Мисија ОЕБС у Хрватској је, када је реч о реформи полиције, имала најкраћи и најуспешнији мандат у односу на друге државе са простора бивше СФРЈ, тако да је крајем 2007. године, с образложењем да су достигнути европски стандарди у овој области, објавила завршетак своје мисије у тој земљи.

Четврта посебна хипотеза

У Републици Македонији је и поред најдужег присуства мисије ОЕБС на постјугословенским просторима (од 1992. године), отпочињање стварних реформи полиције и других установа сектора безбедности било у вишегодишњем закашњењу, пре свега због њихове приоритетне ангажованости на заштити нестабилне и крхке државне независности и на спречавању међуетничких тензија. Тек је унутрашњи оружани сукоб у Македонији из 2001. године, окончан тзв. Охридским споразумом, подстакао даље реформске промене у полицији и безбедносним службама те државе. Полиција у тој земљи је сада под демократским цивилним надзором, али је утицај владајућих политичких странака на њено деловање и даље изражен у сувише великој мери.

Пета посебна хипотеза

Мисија ОЕБС у Црној Гори која је отворена непосредно по стицању државне независности те земље у јуну 2006. године, у формалном смислу најкраће делује у односу на сличне мисије у државама у окружењу. Она је наследнила Канцеларију ОЕБС у у Подгорици, која је од 2002. године имала аутономан статус у оквиру Мисије ОЕБС у СР Југославији/Државној заједници Србија и Црна Гора. Политичка нестабилност која је карактерисала Црну Гору све до поновног стицања државне независности је, независно од пројеката које су покренули представници ОЕБС, резултирала неконзистентношћу и успореношћу реформе полиције, јер приоритети на националном нивоу често нису били у вези са полицијским радом. У том смислу, период до 2006. године, који је Црна Гора провела у државној заједници са Србијом, могао би се означити и као фаза реформске инкубације и акумулације, током које су њена полиција и други апарати силе само реорганизовани.

Шеста посебна хипотеза

Полиција у Републици Србији је до 2000. године, уместо да уђе у процес реформи, била политизована, милитаризована, изложена криминализацији и претворена у репресивни инструмент за одржање режима на власти. Као таква, назадовала је у функционалном, организационом и кадровском погледу и није уживала поверење и углед код великог броја грађана. Нове демократске власти у Србији су такође дуго одлагале започињање суштинских реформи полиције и сектора безбедности у целини. Од успостављања нове Мисије ОЕБС у Београду у јануару 2001. године, уз њену подршку и стручну помоћ се споро одвијала, али је углавном и спроведена прва фаза реформе полиције.

Свака од посебних хипотеза је у хипотетичком оквиру истраживања разрађена са појединачним хипотезама. У закључним разматрањима дисертације, посебна пажња посвећена је објашњењу резултата истраживања, те је констатовано да су све хипотезе од којих се пошло у истраживању научно потврђене или делимично потврђене, са чиме је сагласна и ова комисија.

Природа и комплексност предмета истраживања определили су приступ ка мултиметодском, највећим делом квалитативном истраживању, које је укључивало примену разних стратегија за систематско прикупљање, организацију и интерпретацију

података из различитих извора. Извори података и обухват истраживања били су прилагођени претежно квалитативном методолошком приступу.

Истраживање је започето применом метода секундарне анализе посредних извора података, која подразумева коришћење већ постојећих скупова података (документи из различитих институционалних извора, статистички извештаји, доступни подаци полицијских и безбедносних служби, документи из приватних архива, подаци са интернета, базе података из других истраживања), њихово ново тумачење, извођење налаза или примену било каквих аналитичких процедура које претходно нису коришћене. Овај методолошки поступак је укључивао проналажење и сређивање извора, њихову критичку анализу и синтезу чињеница и теоријских оцена које се односе на предмет истраживања. Наведеним методом је остварен увид у документа у којима постоје основе за остваривање дубљих и ширих сазнања о реформи полиције у Србији и другим земљама са простора бивше СФРЈ и о улози ОЕБС у тим процесима. Тежиште анализе садржаја је било усмерено ка квалитативној анализи, док је квантитативна заступљеност садржаја третирана као споредна. Сређивањем, обрадом и анализом прикупљених података створени су услови за верификацију хипотеза логичким доказом.

У емпиријском истраживању реформе сектора безбедности у Републици Србији коришћени су анонимна анкета и индивидуални експертски интервју, с циљем испитивања ставова и мишљења руководиоца МУП-а, стручњака и експерата са искуством рада у мисијама Мисије ОЕБС-а. Примена полуструктурисаног експертског интервјуа у овом истраживању била је оправдана због добијања квалитативних података из релативно малих узорака, с обзиром на ограничени број компетентних познавалаца ове материје. Путем анкете и експертског интервјуа прикупљена је неопходна грађа о субјективним ставовима релевантних субјеката у области реформе полиције, чиме је стечен увид у остварене промене у функционисању полиције у односу на период пре транзиције.

У ограниченој мери је коришћен и метод научног посматрања, односно планираног прикупљања података систематичним и сврсисходним посматрањем и опажањем појава од значаја за предмет истраживања, с циљем установљавања правилности и образаца.

На основу анализе квалитативних података, која подразумева организацију података добијених истраживањем, њихову редукцију, као и поређење са почетном

теоријом и радним хипотезама, сортирани су, категоризовани и смислено кодирани квалитативни подаци о предмету истраживања, који су затим коришћени за поткрепљивање или оповргавање хипотеза. Квалитативна анализа која је спровођена током истраживања обухватила је типолошки модел, индуктивну анализу, интерпретативну анализу, политичку анализу и примену постструктуралистичког приступа.

У истраживању су коришћени и методи компаративне анализе истих типова података у два или више ентитета, као и триангулације (комплементарна примена различитих истраживачких приступа или њихових посебних елемената у истраживању једног проблема). Основна примена статистичког метода, као допунског у овом истраживању, била је везана за квантитативну обраду података добијених анкетом и експертским интервјуом. Статистички метод је коришћен уз ограничења, условљена истраживањем претежно квалитативних садржаја.

IV Кратак опис садржаја дисертације

У **првом**, уводном **поглављу** докторске дисертације (стр. 15-38) су, уз категоријално одређење фундаменталних појмова, формулисани проблем, предмет и циљеви истраживања, хипотетички оквир, методе и технике истраживања, као и очекивани резултати и научни допринос истраживања.

У **другом поглављу**, које носи назив *Теоријска схватања реформе сектора безбедности* (стр. 39-55) анализирани су теоријске контроверзе везане за релативно нови појам "реформа сектора безбедности" који је у новије време прерастао у засебан, различито дефинисан и неретко оспоравани теоријски концепт. Реч је о концепту који се у савременој пракси примењује као један од кључних показатеља смера, темпа и успешности ширих политичких и друштвених промена, пре свега оних које су везане за процесе транзиције и демократизације држава. С тим у вези, истраживањем се настојало да се дође до што прихватљивије дефиниције сектора безбедности. У оквиру овог поглавља размотрене су и карактеристике основних институција које том сектору припадају - полиције, војске и безбедносних служби, а које се од осталих државних институција разликују у томе што су у име државе овлашћене да користе силу. Предмет теоријске анализе су биле и фазе у реформи сектора безбедности у постконфликтним и

постауторитарним државама, као и питања везана за методологију мерења реформе полиције и сектора безбедности у целини.

У **трећем поглављу**, под насловом *Развој и структура полиције у Републици Србији до 2000. године* (стр. 56-143), најпре су размотрене теоријске одреднице појма полиције уз краћи осврт на историјски развој полиције, као једне од најстаријих институција људског друштва. Предмет изучавања су биле и историјске, политичке и друштвене околности у којима су се развијале и функционисале полицијске службе у конфликтном и постконфликтном окружењу на простору бивше СФРЈ. Посебно су анализирани процеси централизације, политизације, милитаризације, криминализовања, технолошког, материјалног и стручног назадовања полиције у Србији до 2000. године, који су чинили нужним њено темељно реформисање и професионално рехабилитовање.

Истраживање је показало да су у времену једнопартијског поретка у бившој Југославији (и СР Србији као њеном саставном делу), јавне и тајне полицијске структуре у бројним приликама биле инструментализоване и служиле су као инструмент репресије ради очувања постојећег система и идеологије на којој је почивао, а искусиле су и задатке у ратним конфликтима. Полицијске снаге су нарочито злоупотребљаване за акције насилног, често и бруталног гушења мирних протеста против власти током протеклих деценија, што је стварало слику у јавности о милицији/полицији као отуђеној сили изван и изнад друштва, те доводило до све дубљег анимозитета знатног броја грађана према њима. Такође, утврђено је да је током 90-их година прошлог века процес стварања новог безбедносног система у Србији, укључујући и реорганизацију полицијских снага, спровођен у неповољним условима, везаним за ратне конфликте на подручју бивше СФРЈ, почетке транзиционих процеса, успостављање вишестраначја и квазипарламентаризма, међународне санкције, криминализацију политичке елите и друштва у целини, економско пропадање и припреме за сецесионистичку побуну на Косову и Метохији. С друге стране, тадашње Министарство унутрашњих послова Републике Србије било је инструмент у рукама врха ауторитарног режима, због чега су се законске функције МУП-а спроводиле углавном формално и без иницијативности.

Четврто поглавље дисертације, *Организација за европску безбедност и сарадњу – ОЕБС* (стр. 144-190) бави се разматрањем и анализирањем настанка и генезе ове атипичне међународне организације, проучавању њених процедура и овлашћења, а посебно

операцијама и мисијама усмереним на рано упозорење и превенцију сукоба, на решавање сукоба у фази нестабилног мира, ране кризе и могућности ескалације, као и на постконфликтну рехабилитацију и еволуирајућу транзицију. У оквиру тога, посебна пажња је посвећена изучавању позиције и улоге мисија ОЕБС у реформи сектора безбедности, пре свега реформи полиције. Сходно спроведеној анализи, функционисање Организације за европску безбедност и сарадњу и сарадња држава чланица у њеним оквирима значајно утичу на стабилност и конзистентност европске безбедносне архитектуре. Као евроатлантска организација за безбедност, ОЕБС има незаменљиву улогу у обликовању и поштовању норми и начела деловања својих држава чланица на спољном плану и унутар њих самих (демократија, људска права, правна држава и друго), а такође и у савременим међународним односима (сарадња уместо грубог надметања, мирољубиво решавање проблема и спорова и слично). У складу с тим, најважније активности постојећих теренских мисија ОЕБС-а су везане за подршку програмима усмереним на јачање владавине права и поштовање људских права, укључујући реформе безбедносног сектора. С тим у вези, Организација за европску безбедност и сарадњу у првом реду даје стручну саветодавну помоћ националним институцијама у вези са доношењем и имплементацијом законских прописа и стратегија из ових области, спроводи координацију страних донаторских активности усмерених на подршку реформама сектора безбедности, те пружа подршку и помоћ националним властима у јачању капацитета у кључним областима реформе тог сектора.

У **петом поглављу**, које носи назив *”Улога ОЕБС у реформи полиције на простору бивше СФРЈ - компаративна искуства“* (стр. 191-248), анализирана су упоредна искуства и специфичности које су пратиле реформу полиције у земљама које су настале након дисолуције бивше Југославије - Босни и Херцеговини, Републици Хрватској, Републици Македонији и Црној Гори, са акцентом на учинке и ефекте помоћи и подршке коју су у тим процесима пружале успостављене мисије ОЕБС у тим државама. Такође, предмет истраживања је био и процес реформе полиције на подручју Косова и Метохије након успостављања Мисије ОЕБС у Приштини у јулу 1999. године и продужења мандата Мисије после једностраног проглашења независности Косова у фебруару 2008. године. Наиме, иако је бивша СФРЈ била један од оснивача Конференције о европској безбедности и сарадњи, држава која ју је наследила – Савезна Република Југославија, суспендована је

1992. године из учешћа у раду КЕБС-а због оптужби за умешаност у ратне сукобе у Босни и Херцеговини. То није била сметња да се у СР Југославији у августу 1992. године успостави прва теренска операција КЕБС-а под називом „Мисија дугог трајања“, која је свој мандат остваривала на подручјима Војводине, Санџака и Косова и Метохије. Одмах потом, слична мисија је успостављена и у Македонији, а након окончања ратних дејстава на некадашњем југословенском простору 1995. године, мисије ОЕБС-а су сукцесивно успостављане у и другим државама насталим распадом СФРЈ. Теренске мисије Организације за европску безбедност и сарадњу су у периоду који је уследио своју улогу у тим државама првенствено манифестовале кроз подршку демократским процесима, а у оквиру њих пружањем различитих видова помоћи реформама полиције.

Спроведеном анализом је утврђено да су реформе полиције у Босни и Херцеговини због унутрашњих политичких блокада у дужем периоду заустављене, уз маргинализовање улоге Мисије ОЕБС-а у БиХ, што и Европска комисија континуирано потврђује у својим годишњим извештајима. Постојеће стање удаљава Босну и Херцеговину и њене ентитете од било ког облика европских интеграција и повећава опасности од ескалације нових конфликта, што би довело у питање кредибилитет Европске уније, Организације за европску безбедност и сарадњу и НАТО, као и досадашњи улог тих организација у обнови и изградњи Босне и Херцеговине. У делу мандата који се односи на помоћ у изградњи безбедносних институција, садашње активности Мисије ОЕБС у Босни и Херцеговини се свде на подршку парцијалним програмима усмереним на побољшање рада и функционалности појединих полицијских структура унутар БиХ, без икаквог уплива у суштинске, институционалне реформе у овој области. Закључак је да ће будућа улога ове мисије умногоме зависити од спремности и способности политичких вођстава двају ентитета и трију народа да постигну договор о решењима за функционалну Босну и Херцеговину.

Истраживање је показало да је уз суштински споредну улогу и ограничен мандат Мисије ОЕБС-а, процес реформе полиције у Републици Хрватској је практично завршен крајем 2010. године, затварањем Поглавља 24 у преговорима о приступању Хрватске Европској унији. Нешто више од годину дана касније, Мисија ОЕБС-а у Хрватској је, уз оцену да су сви задаци из њеног мандата испуњени, завршила своје присуство у тој земљи. То је био и први случај да је некој теренској мисији Организације за европску безбедност

и сарадњу престао мандат консензусом држава чланица и званичном одлуком Сталног савета ОЕБС-а.

Када је реч о реформи полиције у Републици Македонији, анализа је показала да је тај процес, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Скопљу, имао две фазе – од проглашења независности земље до избијања етничких сукоба 2001. године, те од имплементације Охридског споразума до данас. У првој фази су донети основни законски акти из ове области, али су се реформе одвијале споро и неодлучно, уз задржавање круте централизације полицијских служби и фактичке једнонационалности њиховог састава, што је узроковало тешкоће у деловању полиције у мултиетничким срединама. Након 2001. године, у оквиру процеса имплементације Охридског споразума, у сарадњи са Посматрачком мисијом ОЕБС-а, започети су кораци ка децентрализацији и адекватнијој заступљености при-падника националних мањина у полицијском саставу, преношењу надлежности у обезбеђењу државне границе са војних на полицијске структуре, унапређењу превентивног деловања полиције, промовисању полиције као сервиса грађана и њеној техничкој модернизацији. Закључак истраживања је да су поменуте реформе у досадашњем периоду имале половичне домете.

На основу спроведене анализе, установљено је да су у процесу реформи полиције у Црној Гори најбољи резултати постигнути у кључној области Гранична полиција. За то су постојала два разлога: гранична полиција је послужила афирмисању независности Црне Горе и њене активности су веома значајне за политичке, привредне и безбедносне односе између те земље и Европске уније. С друге стране, организовани криминал и политички утицаји на полицију се у Црној Гори се од стране ОЕБС-а и других међународних чинилаца и даље означавају као изазови у демократској транзицији те државе, односно као разлози због којих у реформама полиције у Црној Гори још увек нису начињени довољни помаци.

Истраживање показује да су у самопроглашеној Републици Косово, и поред веома изражене активности Мисије ОЕБС-а у Приштини на плану успостављања и реформисања полицијских служби на том подручју (укључујући спровођење формалне интеграције полицијског особља српске националности са севера Косова у активни и резервни састав косовских полицијских структура) присутни бројни отворени проблеми који све те потезе доводе у питање, укључујући обученост полицајаца да спроводе закон и прописане

процедуре, пристрасност у случајевима када су стране различите националности, неефикасност, па и неспремност Косовске полиције да расветљава бројне случајеве кривичних дела угрожавања безбедности грађана, а посебно тешких кривичних дела.

Овим поглављем потврђене су општа (генерална) и прва посебна хипотеза са припадајућим појединачним хипотезама, с тим што су њихови делови који се односе на Републику Србију потврђени у следећем, шестом поглављу дисертације. Због чињенице да се емпиријско истраживање могло спроводити само на територији Републике Србије (без Косова и Метохије) методом анкете и експертског интервјуа нису могле бити непосредно верификоване друга, трећа, четврта и пета посебна хипотеза, са појединачним хипотезама. Све ове хипотезе су, међутим, потврђене примењеним методама теоријског истраживања.

Шесто поглавље, под насловом *Улога Мисије ОЕБС у реформи полиције у Републици Србији* (стр. 249-345) посвећено је проучавању општих оквира и околности у којима је 2001. године започет процес реформе полиције у Србији. У њему су појединачно анализирана кључна подручја реформе полиције, односно најважнији реформски пројекти у којима је учествовала Мисија ОЕБС у Београду – реформа законодавства, рад полиције у заједници, одговорност и унапређење законитости рада полиције, супротстављање организованом криминалу, гранична полиција, реформа полицијског школства и специјалистичке обуке, унапређење комуникације и односа полиције са јавношћу. На основу спроведене анализе, указано је на објективно достигнуте домете реформе полиције у Србији уз оцену улоге и доприноса ОЕБС-а постигнутим резултатима.

Спроведеном анализом је утврђено да су обављање полицијских послова у Србији до 2000. године карактерисали: милитаризација, која је с једне стране била продукт ратних сукоба на бившем југословенском простору, а с друге, резултат неповерења тадашње ауторитарне власти у постојеће војне структуре; политизованост, то јест злоупотреба полицијских овлашћења за обрачуна режима са политичким противницима; потпуна централизација, која је гушила сваку иницијативу и аутономност одлучивања о било чему у вези са обављањем полицијских послова, те криминализованост и корумпираност врхова полиције. Наведене тенденције су суштински поткопале професионализам у обављању полицијских послова и имале су негативан утицај на укупно стање безбедности у Србији. Последице таквог полицијског деловања нису отклоњене ни до данас. Анализа је показала да је након политичког преврата у октобру 2000. године, затечена пирамида моћи у МУП-

у Републике Србије донекле уздрмана, али су се многи њени делови прилагодили насталој ситуацији, опстали, а у наредним годинама се и регенерисали, утичући да се промене којима се приступило одвијају веома споро, неуједначено и да углавном буду формалног карактера.

Анализа показује да је у периоду 2000 – 2015. година пропуштена шанса да се у Републици Србији успостави адекватан институционални оквир полицијског деловања. И поред свих реформских покушаја, поједине кључне области рада Министарства унутрашњих послова имале су неуједначен развој, што се непосредно одразило и на саму полицију. Несумњиво је да је функционисање полицијских служби у МУП-у Републике Србије сада транспарентније и да су одговарајућа стратегијска документа везана за њен средњорочни развој усвојена. С друге стране, у процесу деполитизације полиције и успостављању одговарајућег система управљања људским ресурсима није начињен битнији помак.

На основу спроведене анализе је констатовано да се почев од 2000. године до данас, у Републици Србији веома успорено, неуједначено и са прекидима одвијао и одвија процес реформе укупног сектора безбедности, укључујући сегмент који се тиче обављања полицијских послова. До сада је формално окончана само такозвана прва фаза тог процеса, која је спровођена у веома сложеним условима на унутрашњем и међународнополитичком плану, укључујући косовски проблем – некад и као алиби носилаца политичке власти.

Истраживањем је утврђено да је основни мандат Мисије ОЕБС-а у Србији након 2000. године био везан за подршку демократизацији, односно владавини права и јачању демократских институција (подршка реформама полиције у Србији је била сегмент тога). С обзиром да је за реформе превасходно одговорна држава која их спроводи, међународни чиниоци, попут теренских мисија ОЕБС-а и других организација могу само пружати подршку, а не могу бити носиоци реформи, нити одговорни за успехе и неуспехе у томе. Ако се има у виду да је у периоду од 2001. до 2014. године у Републици Србији промењено седам влада, несумњиво је да је Мисија ОЕБС-а пратила жеље, потребе и планове различитих владајућих структура у Србији, настојећи да према њиховој политици јавно не испољава сувише критички однос.

Овим поглављем потврђен је део опште генералне хипотезе који се односи на Републику Србију. Потврђена је и шеста посебна хипотеза са припадајућим појединачним хипотезама, укључујући и ону која се односи на процес реформе полиције у самопроглашеној Републици Косово. Делимично је потврђена појединачна хипотеза по којој у тренутном односу снага у Србији, не постоји спремност да се озбиљније крене у другу фазу реформе полиције и да се покрене решавање питања која у првој фази нису разрешена (централизованост, нетранспарентност, политички утицаји, корупција и друго), а ни Мисија ОЕБС-а у Београду не располаже ресурсима нити показује амбиције да тај процес активније подржи.

У **седмом поглављу**, које носи назив *Токови, домети и перспективе реформе МУП-а Републике Србије* (стр. 346-364) је, уз хронолошки приказ и коментар најважнијих реформских подухвата спроведених у протеклом периоду на нивоу Министарства унутрашњих послова Републике Србије, указивање на недоследности, застоје и отпоре који су пратили и прате тај процес, дата упоредна анализа стања у МУП-у 2000. и 2015. године, при чему је указано на најважније услове, чиниоце и правце спровођења даљих реформских процеса.

Спроведена анализа је показала да су почев од 2001. године несумњиво успешно спроведени почетни кораци на плану реформи појединих подручја рада полиције у Србији. То се првенствено односи на издвајање послова државне безбедности из МУП-а, доследније поштовање родне равноправности у полицијским саставу, формирање тзв. мултиетничке полиције на југу Србије, развој пројекта полиције у заједници, преузимање послова обезбеђења државне границе, институционализацију унутрашње и спољне контроле и надзора законитости рада полиције, успостављање Дирекције полиције са дефинисаним оперативним овлашћењима, изградњу новог система полицијског образовања, усавршавања и обуке, потпуни повратак полиције Србије у међународну мултилатералну, регионалну и билатералну сарадњу и постепени повратак поверења јавности у полицијску службу. Напретка, међутим, нема када је реч о отклањању политичких и страначких утицаја на полицијски рад и селекцију кадрова.

Анализом је утврђено да су у подршку реформама полиције и Министарства унутрашњих послова у протеклом периоду била укључена обимна средства из страних донација. Остварени резултати, међутим, нису у довољној мери оправдали та улагања.

Уз образложење да Закон о полицији из 2005. године више не представља адекватан нормативни оквир за спровођење реформи у МУП-у Републике Србије, у јануару 2016. године је донет нови Закон о полицији. Његове кључне новине су одвајање полицијских од других послова, одвајање полицијских и државних службеника и њихова деполитизација, професионализација полиције, увођење стратешког и оперативног планирања у Дирекцију полиције, заокруживање функције управљања људским ресурсима, те успостављање система каријерног напредовања унутар Министарства, при чему ће се напредовање остваривати на основу остварених резултата рада, годишњих оцена и одговарајуће обуке. У којој мери ће наведени институти бити имплементирани и колико ће бити у функцији даљег тока реформи полиције, показаће пракса.

У **осмом поглављу** дисертације под насловом Субјективне перцепције реформе полиције у Србији и улоге Мисије ОЕБС у процесу реформи (стр. 365-460) презентовани су резултати и закључци емпиријског истраживања. Реч је о научном истраживању, којим се настојало да се сагледају индикатори стања и веза међу појавама. Генерални циљ овог истраживања је био да се на основу прикупљених и анализираних података и изнетих вредносних ставова и оцена полицијских руководилаца нижег, средњег и вишег нивоа, као и експерата са радним искуством у Мисији ОЕБС-а у Србији и другим релевантним државним институцијама, дође до научне дескрипције места и улоге Организације за европску безбедност и сарадњу у реформи полиције у Републици Србији (на индиректан начин и у другим земљама насталим на простору бивше СФРЈ). Емпиријско истраживање је спроведено на територији Републике Србије у периоду новембар 2015. – фебруар 2016. године.

Прва од техника испитивања, која је примењена с циљем утврђивања личних ставова, погледа и мишљења полицијских руководилаца МУП-а Републике Србије нижег и средњег нивоа, била је анонимна анкета заснована на скали процене, којом је обухваћено 88 испитаника подељених у шест група по субзорцима везаним за кључне области реформе Гранична полиција, Одговорност рада полиције, Односи са јавношћу, Организовани криминал, Полиција у заједници и Полицијско школство.

Једна од техника спроведеног емпиријског истраживања био је и индивидуални експертски интервју, који је обављен са укупно 24 руководиоца вишег ранга у МУП-у Републике Србије и установама полицијског школства, за које су за у том циљу сачињени

упитници по кључним областима реформи полиције, који су били конципирани у форми полуотворених (полудиригованих) питања. У оквиру истраживања су обављени и експертски интервјуи са двојцом истакнутих стручњака изван МУП-а Републике Србије, који су у одређеним периодима били радно ангажовани у оквиру Мисије ОЕБС-а на спровођењу реформи у Србији (Заштитник грађана и специјални саветник министра унутрашњих послова Републике Србије). Њихова гледишта и ставови из интервјуа су били од значаја не само за анализу домета реформе полиције у Србији, већ и за оцену стања реформи у другим државама са простора бивше Југославије. Примена полуструктурисаног експертског интервјуа у овом истраживању је била оправдана због добијања квалитативних података из релативно малих узорака.

На основу резултата скала процене и структурисаних експертских интервјуа су прикупљени вредносни судови, оцене и подаци о стању и дометима спроведених реформи у МУП-у Републике Србије и о улози Мисије ОЕБС-а у том процесу. Из наведених разлога, поменуте методе испитивања су дале корисне, али у одређеној мери разнолике резултате, због чега су добијени подаци условно прихваћени у сврху верификовања хипотеза.

Основна примена статистичког метода, као допунског и помоћног у овом истраживању, била је пре свега везана за квантитативну обраду података који се тичу дистрибуције ставова у скалама процене које су уз питања понуђене учесницима анонимне анкете. Статистички метод је овде коришћен уз ограничења, условљена истраживањем претежно квалитативних садржаја. Графички модели коришћени су у облику графикона и табела за приказивање квантитативних резултата примене статистичке методе на податке добијене испитивањем, који као такви имају одређену улогу у потврђивању или оповргавању тврдњи. Математички модели су примењени у склопу статистичке методе, у припреми приказивања резултата на графиконима и у табелама.

Спровођење емпиријског истраживања било је скопчано са значајним административним потешкоћама и препрекама, због чега је било потребно више месеци да се прибаве потребне сагласности и обаве усаглашавања уз давање гаранција о анонимности испитаника, како би се могло приступити почетку теренског рада са учесницима анкете и експертског интервјуа из МУП-а Републике Србије.

Овим поглављем су потврђене општа (генерална) хипотеза, те прва и шеста посебна хипотеза са припадајућим појединачним хипотезама.

У **деветом поглављу** докторске дисертације, под насловом *Закључна разматрања* (стр. 461-476), на основу резултата спроведених истраживања, кандидат сумира добијене налазе и запажања, износи опште закључке и даје одговарајуће сугестије и предлоге.

На крају, у **десетом поглављу**, *Литература* (стр. 477-505), систематизован је списак референци и извора релевантних за реализацију ове дисертације.

V Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација мсц Горана Николића имала је за циљ да истражи и анализира токове и домете реформи полиције у Републици Србији и другим земљама са простора бивше Југославије, спроведених у оквиру реформе сектора безбедности у овим државама, са акцентом на улогу коју су у тим процесима имале и имају мисије Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС). Сложеност проблематике је захтевала мултидисциплинарни приступ, будући да предмет, садржај и истраживачко подручје дисертације спадају у више научних дисциплина из корпуса наука безбедности, политичких, историјских и правних наука. Кандидат је на основу јединствене методологије, а уз помоћ научних и системских показатеља, истраживања преовлађујућих тенденција и очекиваних стања, односно квалитативном анализом конкретне праксе, као и изучавањем компаративних искустава у нормативној сфери и реалној стварности, извршио анализу теоријске заснованости постављених хипотеза. То је спроведено кроз објективну анализу нормативних, организационих и институционалних капацитета полиције у Републици Србији и другим земљама насталим на простору бивше СФРЈ, перцепцију промена до којих је дошло у процесу транзиције и реформи, те кроз анализу улоге мисија ОЕБС-а у тим променама. Такође, путем емпиријског истраживања спроведеног на подручју Републике Србије (без Косова и Метохије), утврђено је како на те промене гледају њихови актери, укључујући руководећи састав полиције различитих нивоа и експерте са искуством рада у мисијама ОЕБС-а.

Сходно дефинисаном предмету, проблему и циљевима истраживања, научно теоријски допринос дисертације у наукама безбедности се огледа у следећем:

- изабрана је комплексна област за истраживање, мултидисциплинарна и динамична по својој природи. Извршена је научна дескрипција повезаности историјског, геополитичког, друштвеног, безбедносног и економског миљеа у коме је крајем XX и почетком XXI века започета постконфликтна и постауторитарна транзиција у Србији и осталим државама са простора бивше Југославије, чиме су употпуњена знања о феноменолошким странама посматраног проблема;
- описивањем облика истраживаних појава и начина на који се оне манифестују, те испитивањем искуства субјеката и начина на који они посматрају и разумеју појаве које су предмет истраживања, продубљено је њихово разумевање, укључујући сагледавање и мапирање опсега, димензија и позиција у оквиру истраживаног процеса, идентификацију и дефинисање одговарајућих типологија, као и поређење добијених налаза са постојећим знањем о истраживачком проблему;
- идентификоване су, анализиране и научно синтетизоване карактеристике стања, проблема и трендова у функционисању полицијских служби Републике Србије и других земаља насталих распадом СФРЈ, које су чиниле нужним њихово суштинско реформисање;
- на систематичан начин приказани су и анализирани историјат, генеза, позиција, улога и перспективе будућег деловања Организације за европску безбедност и сарадњу у савременим међународним односима;
- на основу компаративне анализе истих типова података у више ентитета, дошло се до научне дескрипције стања, проблема и перспектива процеса реформи полиције у Републици Србији, Босни и Херцеговини, Републици Хрватској, Црној Гори, Републици Македонији и самопроглашеном Косову;
- спроведеним теоријским и емпиријским истраживањем су проширена и систематизована научна сазнања о месту и улози Организације за европску безбедност и сарадњу у реформи полиције у Републици Србији и другим земљама насталим на простору бивше СФРЈ, уз потврђивање оцене да су озбиљније реформе полиције у државама са простора бивше Југославије започете тек са отварањем преговарачких поглавља са Европском унијом, а да мисије ОЕБС, које су деловале у оквиру својих мандата, нису имале суштинску улогу ни у једној од тих земаља; међутим, имајући у виду њихову унутрашњу нестабилност и споре токове

европских интеграција, ОЕБС ипак остаје дугорочни стратешки партнер ових држава;

- спроведено истраживање је показало да су започети процеси реформи полиције у Србији годинама били успорени због унутрашње нестабилности, одсуства консензуса и непостојања интереса да се стварне реформе спроведу. Ипак, и поред свих тешкоћа, у протеклих деценију и по формално је реализована тзв. прва генерација реформи полиције, с тим што њени кључни циљеви – професионализација, деполитизација, реорганизација, нису остварени у довољној мери и на прави начин;
- истраживање је остварило и евалуциону улогу, будући да су идентификовани фактори који процес реформи полиције и укупног сектора безбедности у Републици Србији и земљама у њеном окружењу, као и улогу међународних организација у том процесу, чине успешним или неуспешним.
- на основу теоријског и емпиријског истраживања дефинисане су мере и поступци који су неопходни за наставак процеса реформи полиције у Републици Србији и другим земљама које су биле предмет анализе, односно за утврђивање будуће улоге теренских мисија ОЕБС у тим процесима;
- сходно изнетом, спроведено истраживање, поред теоријског, има и свој друштвени значај, јер представља допринос унапређењу и операционализацији практичних мера и активности надлежних институција на даљем унапређењу и убрзању реформи полиције, као битног сегмента система безбедности у Републици Србији.

Иако су теме које се односе на реформу полиције и сектора безбедности у целини, као и на деловање међународних институција на постконфликтном и постауторитарном простору западног Балкана, већ биле предмет различитих домаћих и страних истраживања у последњим деценијама, евидентно је да до сада није било целовитијих компаративних истраживања токова и домета реформи полицијских служби у земљама насталим након распада СФРЈ. Наиме, постојећа истраживања су спровођена највећим делом на националном нивоу, док су малобројне компаративне анализе имале знатно скромније амбиције или су се бавиле парцијалним проблемима. Такође, на овом простору није било ни упоредних истраживања ефеката деловања мисија ОЕБС-а на реформе полиције у

државама са некадашњег југословенског простора. Анализе које потичу из саме Организације за европску безбедност и сарадњу углавном се баве радом појединачних мисија ОЕБС-а а њихови збирни извештаји обрађују по правилу једногодишње периоде.

Имајући све то у виду, проблематика којом се бави докторска дисертација спада у ред недовољно истраживане материје, не само код нас већ и у свету. Комплексност предмета истраживања и методе које су примењене у истраживању допринели су расветљавању проблематике која на овај начин није раније обрађивана. Сходно томе, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата мсц Горана Николића представља значајан допринос научном сазнању у области наука безбедности.

VI Закључак и предлог Комисије

Кандидат мсц Горан Николић испунио је све формалне услове за пријаву докторске дисертације на Факултету безбедности. На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија је једногласно закључила:

1. Докторска дисертација **”Место и улога ОЕБС-а у реформи полиције у Републици Србији и земљама на простору бивше Југославије“**, кандидата мсц Горана Николића је урађена у складу са одобреном пријавом на коју је сагласност дало Наставно научно веће Факултета безбедности и Стручно веће Универзитета у Београду. Предмет пријављене докторске дисертације је друштвено и научно релевантан.

2. Дисертација по свом садржају, методолошком приступу, добијеним резултатима и предложеним мерама представља свестрану, комплексну и критичку анализу токова и домета реформи полиције у Републици Србији и другим земљама са простору бивше Југославије, спроведених у оквиру реформе сектора безбедности у овим државама, са акцентом на улогу коју су у тим процесима имале и имају мисије Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС). Кандидат полази од актуелних теоријских сазнања у области наука о безбедности, постављајући утемељене и истраживачки плодне хипотезе, које је на методолошки коректан начин испитао, дајући допринос проширивању фонда теоријског знања.

3. Поред научно теоријског, дисертација има и друштвено практични допринос, будући да су изведени теоријски оквир и резултати емпиријског истраживања од значаја

за операционализацију практичних мера и активности на даљем унапређењу процеса реформе полиције, као битног сегмента система безбедности у Републици Србији.

4. На основу укупне анализе текста дисертације, кроз јасан и прегледан ток излагања изложен је низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину, као основа за будућа истраживања. Комисија једногласно оцењује да докторска дисертација кандидата мсц Горана Николића представља оригинално и вредно дело настало као резултат самосталног истраживачког рада.

Имајући у виду наведене констатације и значај истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и једногласно Наставно научно већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

1. да Научно наставно веће Факултета безбедности Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мсц Горана Николића под насловом: **”Место и улога ОЕБС-а у реформи полиције у Републици Србији и земљама на простору бивше Југославије“**,

2. да стави на увид јавности оцењену дисертацију и саму оцену у законом предвиђеном року и да своју одлуку о оцени дисертације за јавну одбрану упути Већу научних области правно економских наука Универзитета у Београду, ради давања сагласности на исту, и

3. да по добијеној сагласности Већа научних области правно економских наука Универзитета у Београду, образује Комисију за одбрану и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

У Београду, 15. јун 2016.

КОМИСИЈА

1. др Зоран Драгишић, редовни професор

2. др Желимир Кешетовић, редовни професор

3. др Драган Симеуновић, редовни професор